

VLAAMSE BUITENLANDSE HANDELSCIJFERS EERSTE NEGEN MAANDEN 2016

Vlaamse uitvoer na 3 kwartalen in 2016: € 224,4 miljard (+0,49%)

Na een goede eerstekwartaalstart in 2016 (+3,61%), volgde in het tweede kwartaal een exportdip met 0,35%. Tijdens het derde trimester van 2016 ging de Vlaamse export nog wat extra op de rem staan en viel een achteruitgang te noteren met 1,70%.

Uiteindelijk was de Vlaamse uitvoer in 2016 aan het einde van het derde kwartaal opgelopen tot **224,4 miljard euro**¹. Dat was licht hoger (**+0,49%**) dan wat in 2015 na 9 maanden aan uitvoer werd genoteerd (223,3 miljard euro) en meteen ook goed voor een nieuw tussentijds 3Q-uitvoerrecord sinds 2002.

De Vlaamse **invoer** liep in datzelfde tijdsbestek terug tot **209,1 miljard euro**, wat *jaar-op-jaar* neerkomt op een **daling** met **2,91%** t.o.v. de 215,4 miljard euro die in 2015 nog aan invoer werd opgetekend.

Doordat de Vlaamse export nog 0,49% wist toe te nemen, terwijl de buitenlandse afzet van beide overige gewesten fors terugliep, vergrootte **Vlaanderen** zijn aandeel in Belgische uitvoer tot 83,59%, op één jaar na – 2007 – ook al het hoogste 3Q-aandeel ooit in de nationale export.

De inbreng van Wallonië beliep nog 14,21% (tegenover 14,74% in 3Q-2015), die van Brussel haalde 2,20% in het nationale exporttotaal tegenover 2,34% in 3Q-2015.

Tussentijds in 2016 was de Waalse export 3,94% achteruitgegaan (vooral te wijten aan fors minder uitvoer van *minerale brandstoffen*, maar ook van *kunststoffen* en *ijzer en staal*).

Brussel zag zijn export met een nog hoger percentage teruglopen (-6,27%). Behalve *chemie* had ook de Brusselse export van *kledij*, *anorganische chemie* en *onedele metalen* het moeilijker na 3Q in 2016.

Met nog een kwartaal te gaan in 2016, kunnen we uiteraard nog geen onderbouwde voorspellingen doen over de uiteindelijke jaarexport, maar het laat zich nu al enigszins aanzien dat voor heel 2016 de Vlaamse export niet meteen op weg lijkt naar een hogere jaargroei dan in 2015 (+1,34%).

Om dat groeicijfer te evenaren – en comfortabel de exportkaap van 300 miljard euro te ronden – zou in het vierde kwartaal van 2016 immers niet minder dan 7,41% exportgroei moeten worden opgetekend. Daarvoor zou de 4Q-uitvoer dus moeten uitkomen op een recordbedrag van 77,6 miljard euro.

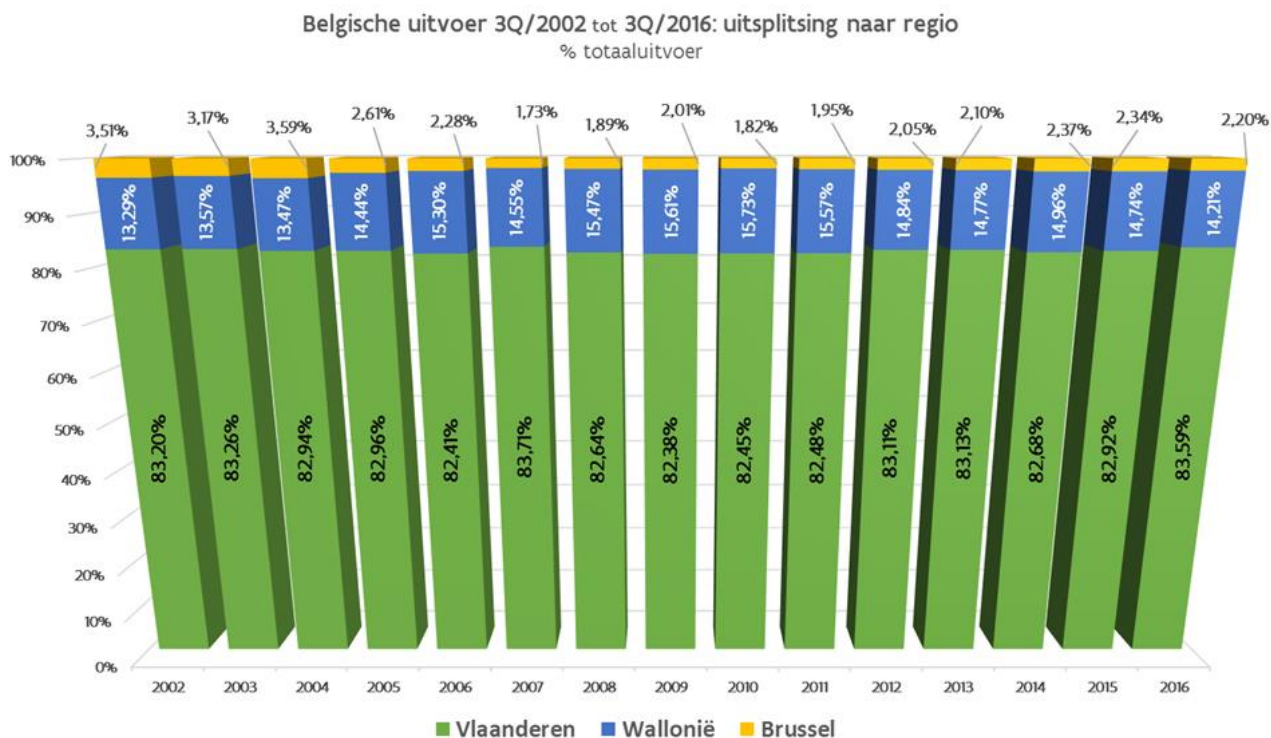
Voorlopige in – en uitvoercijfers van de Nationale Bank, geven aan dat in oktober 2016 de Vlaamse maandexport alvast “maar” op 25,13 miljard euro is uitgekomen. Dat is 1,06 miljard euro – of 4,02% – minder dan de maanduitvoer in oktober 2015 (26,19 miljard euro).

---

¹ De aangehaalde cijfers over de Vlaamse buitenlandse handel zijn er volgens het *communautaire concept* (CC). Die methode neemt in de globale exportcijfers ook de waarde op van heruitgevoerde fabriekaten - zonder noemenswaardige verwerking in Vlaanderen. Het *nationale concept* (NC) rekent enkel de uitvoer erbij van *Vlaams exportgoed*, afkomstig uit de Vlaamse industrie met een substantiële regionaal toegevoegde waarde: gemeten naar het nationale concept, heeft Vlaanderen in januari - september 2016 voor 149,42 miljard euro geëxporteerd en voor 151,6 miljard euro geïmporteerd. Na 9 maanden in 2016 zag het verloop van de gecumuleerde **Vlaamse NC**-cijfers er ook al anders uit dan die naar het communautaire concept: **export NC: +7,08%** tegenover +0,49% bij export CC; **import NC: +3,14%** tegenover -2,91% bij import CC. Bij de overige regio's lagen de cijfers als volgt: **Wallonië** (export NC: -2,85% tegenover -3,94% bij export CC; import NC: -3,98% tegenover -2,26% bij import CC); **Brussel** (export NC: -4,47% tegenover -6,27% bij export CC; import NC: -4,93% tegenover -4,28% bij import CC).

De gecumuleerde Vlaamse export van januari tot oktober 2016 bedroeg 249,57 miljard euro en blijkt daarmee nagenoeg tot stilstand te zijn gekomen (+0,02%) t.o.v. de eerste 10 maanden van 2015, toen de exportmeter in oktober tussentijds nog op 249,52 miljard euro had gestaan.

In 2016 beliep de oktoberinvoer 24,23 miljard euro, ook al 430 miljoen euro minder (-1,74%) dan een jaar eerder (24,66 miljard euro). 10 maanden ver in 2016 haalde de gecumuleerde Vlaamse import op die manier een totaalbedrag van 23,34 miljard euro, een volle 6,7 miljard euro minder (-2,79%) dan in de gelijknamige periode in 2015 (240,04 miljard euro).

Vlaamse uitvoer en invoer (3Q-2002 - 3Q-2016)
x EUR miljard (linkeras) en % verloop jaar-op-jaar (rechteras)

Met de wel heel erg lichte exportstijging die de export na drie kwartalen in 2016 liet optekenen (+0,49%), doet Vlaanderen het al bij al nog zo slecht niet, want zelfs iets beter dan het globale exportverloop vanuit de EU-28 tijdens dezelfde periode (-0,81%).

Van de 16 lidstaten die hun uitvoer na 9 maanden positief zagen evolueren, ging die van Vlaanderen – op Oostenrijk (+0,27%) en Luxemburg (+0,28%) na – weliswaar het minst vooruit, maar met dat beetje exportgroei (+0,49%) scoorden we wel beter dan Nederland (-1,91%), Frankrijk (-1,34%), Zweden (-1,23%) en het Verenigd Koninkrijk (-12,56%).

In Nederland deed zich alleen al bij *aardolieproducten* een terugval voor van liefst 21,41% (of 11,22 miljard euro uitvoer minder). Bij Groot-Brittannië ging het gros van het 3Q-exportverlies er af bij *diamant* (20 miljard euro minder of -59%), maar in mindere mate ook bij *aardolieproducten* (een kleine 6 miljard euro of ruim ¼ mindere uitvoer).

Met Italië (+0,51%) hield Vlaanderen gelijke tred, maar bij de stijgingspercentages van Duitsland (+0,91%), Polen (+1,46%), Spanje (+1,64%), Tsjechië (+4,71%) en Ierland (+4,92%) hinkte de Vlaamse exportaanwas dan weer achterop.

Aan de invoerzijde verging het de Vlaamse 3Q-import (-2,91%) slechter dan het gemiddelde van de hele EU28, die haar 3Q-invoer maar 0,12% zag teruglopen tegenover een jaar eerder.

In- en uitvoerresultaten van alle EU-lidstaten: januari-september 2016

EXPORTLAND	EXPORT 3Q 2016	% verloop jaar-op-jaar	IMPORTLAND	IMPORT 3Q 2016	% verloop jaar-op-jaar
	x EUR	%		x EUR	%
MALTA	2 063 468 987	+19,61%	CYPRUS	4 331 002 572	+7,58%
IERLAND	85 777 877 879	+4,92%	BULGARIA	18 810 136 711	+4,51%
TSJECHIË	109 623 663 234	+4,71%	CZECH REPUBLIC	94 889 739 523	+3,77%
ROEMENIË	42 691 959 991	+4,26%	AUSTRIA	105 080 418 691	+3,54%
KROATIË	8 923 284 204	+4,14%	IRELAND	49 916 136 286	+3,21%
HONGARIJE	68 455 116 273	+3,44%	DENMARK	56 864 837 473	+1,72%
SLOVENIË	22 093 931 766	+3,42%	GERMANY	706 673 750 241	+1,58%
SLOVAKIJE	51 449 004 946	+3,10%	LATVIA	9 323 035 951	+1,41%
ESTLAND	8 820 890 163	+2,02%	FRANCE	383 106 609 964	+1,32%
SPANJE	192 630 937 027	+1,64%	FINLAND	40 097 905 785	+0,22%
POLEN	135 351 901 660	+1,46%	LITHUANIA	18 034 656 553	+0,17%
DUITSLAND	903 214 867 715	+0,91%	SLOVENIA	20 318 022 100	-0,11%
ITALIË	307 763 619 603	+0,51%	EU28	3 500 688 550 689	-0,12%
VLAANDEREN	224 439 088 413	+0,49%	SPAIN	206 764 788 945	-0,23%
LUXEMBURG	11 218 612 035	+0,28%	ITALY	270 478 560 340	-0,56%
OOSTENRIJK	102 442 918 729	+0,27%	CROATIA	14 522 981 802	-1,32%
BELGIË	268 497 620 190	-0,32%	MALTA	4 416 038 767	-1,38%
PORTUGAL	37 195 234 606	-0,37%	POLAND	131 166 454 181	-1,69%
BULGARIJE	17 178 368 350	-0,49%	ESTONIA	10 021 661 716	-1,78%
EU28	3 589 292 588 132	-0,81%	BELGIUM	246 924 322 756	-2,88%
ZWEDEN	92 611 873 586	-1,23%	FLANDERS	209 107 362 470	-2,91%
FRANKRIJK	334 252 983 804	-1,34%	HUNGARY	62 747 373 496	-2,95%
DENEMARKEN	63 958 068 251	-1,44%	SLOVAKIA	49 676 709 659	-3,06%
LETLAND	7 883 331 185	-1,62%	LUXEMBOURG	14 367 773 628	-3,89%
NEDERLAND	375 039 900 665	-1,91%	GREECE	32 118 151 570	-4,06%
LITOUWEN	16 433 988 693	-2,35%	PORTUGAL	44 863 039 108	-4,73%
GRIEKENLAND	18 576 819 239	-3,73%	WORLD	11 902 000	-4,82%
FINLAND	38 509 390 674	-4,23%	NETHERLANDS	331 838 595 934	-5,07%
WERELD ^(a)	11 629 000	-4,83%	SWEDEN	92 914 724 886	-5,27%
CYPRUS	1 214 285 180	-7,14%	ROMANIA	49 620 958 617	-6,31%
VERENIGD KONINKRIJK	269 660 216 698	-12,56%	UNITED KINGDOM	435 740 938 256	-8,29%
	(a) x USD million			(a) x USD million	

Bronnen: EUROSTAT-COMEXT en WTO

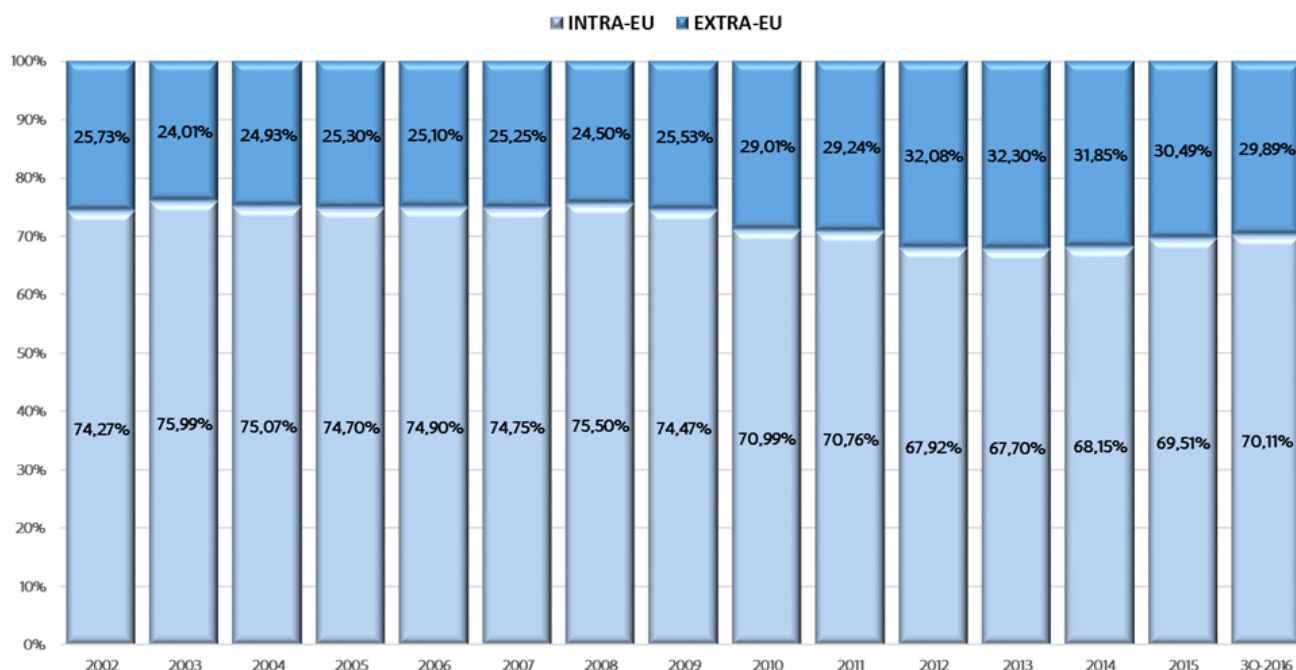
Bron: COMEXT-databank EUROSTAT

Geografisch

Na negen maanden in 2016 is de Vlaamse export globaal bekeken met welgeteld 1,10 miljard euro aangedikt, wat neerkomt op 0,49% vooruitgang (van 223,34 miljard euro na 3 kwartalen in 2015 tot 224,44 miljard euro in hetzelfde tijdsbestek in 2016).

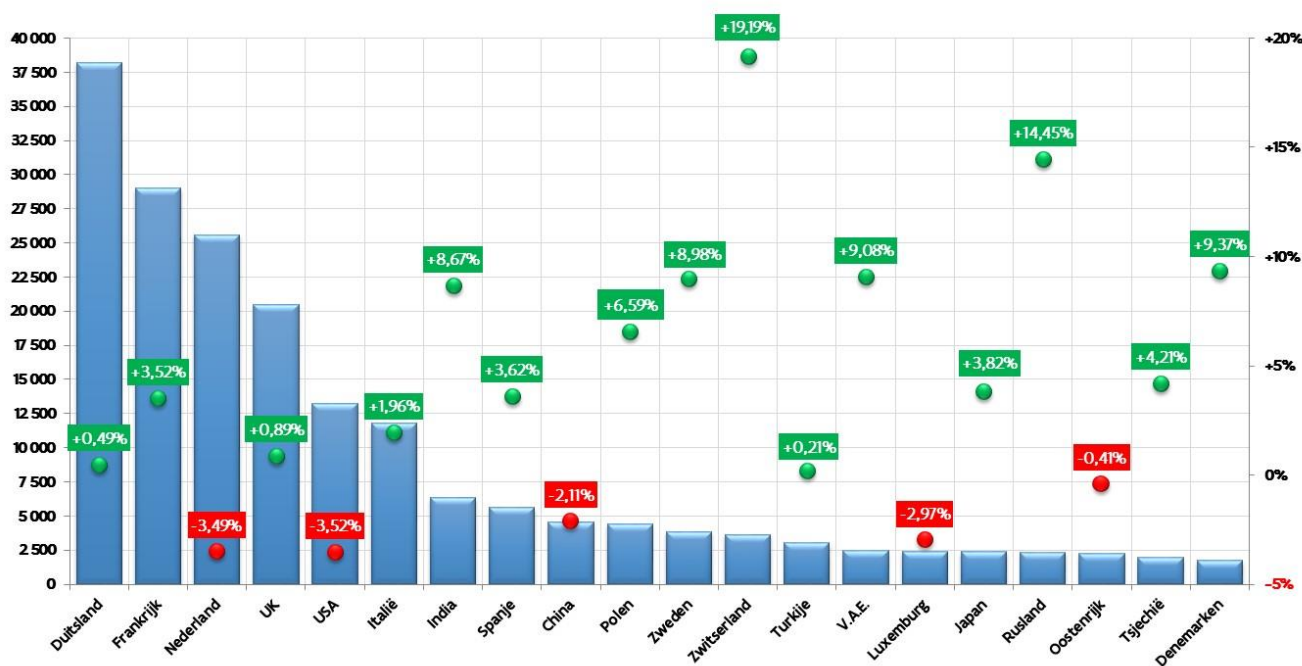
De verhouding tussen *stijgers-dalers* kan er een indicatie van zijn dat de Vlaamse export na negen maanden in 2016, relatief gesproken, sterker is gaan toenemen in de grotere Vlaamse exportmarkten – binnen de top 20, zeg maar. Het valt inderdaad op dat in die rangschikking zo naar het eind van 2016 toe heel wat meer positieve groeipercentages opduiken. In amper 5 markten binnen de top 20 liep onze 3Q-export terug.

Bestemming Vlaamse export 3Q/2002 - 3Q/2016

Top 20 Vlaamse exportmarkten 3Q-2016

x EUR miljoen (linkeras) ; % verloop jaar-op-jaar tegenover 3Q-2015 (rechteras) ; % verloop totaalexport 3Q-2016 = +0,49%

(Sub)continentaal bekeken, boden de exportresultaten na 3 kwartalen in 2016 niet echt een eenvormig beeld qua exportverloop.

In Europa (+1,80%) lag de exportgroei boven het gemiddelde (+0,49%), een al bij al lichte toename die vooral het werk was van onze EU- klanten binnen de toptien: het begon al meteen bij nummer één, **Duitsland**, waarheen de stijging pal op het stijgingsgemiddelde zat (+0,49%). Licht bovengemiddelde exportgroei was er ook het **Verenigd Koninkrijk** (+0,89%), **Italië** (+1,96%).

Sterkere uitvoergroei was er dan weer richting **Frankrijk** (+3,52%), **Spanje** (+3,62%), **Polen** (+6,59%) en, net buiten de top 10, **Zweden** (+8,98%).

Vlaamse uitvoer na 3Q-2016 (jan-sept)					
Continent	3Q-2015	3Q-2016	% verloop 3Q-2015 - 3Q-2016	% aandeel 3Q-2015	% aandeel 3Q-2016
	x EUR				
intra-EU	155 249 356 608	157 356 888 743	+1,36%	69,51%	70,11%
extra-EU	68 088 407 018	67 082 199 670	-1,48%	30,49%	29,89%
Europa	165 550 621 018	168 522 897 728	+1,80%	74,13%	75,09%
Europese Unie	155 249 356 608	157 356 888 743	+1,36%	69,51%	70,11%
Europa overige (Greater Europe)	10 301 264 410	11 166 008 985	+8,39%	4,61%	4,98%
Azië	26 095 252 185	26 725 811 351	+2,42%	11,68%	11,91%
Azië overige	19 556 149 856	20 133 911 595	+2,95%	8,76%	8,97%
Nabije en Midden-Oosten	6 539 102 329	6 591 899 756	+0,81%	2,93%	2,94%
Amerika	19 208 992 506	18 519 812 540	-3,59%	8,60%	8,25%
Noord-Amerika	14 948 604 099	14 591 540 276	-2,39%	6,69%	6,50%
Centraal-Amerika	1 156 944 243	1 172 479 885	+1,34%	0,52%	0,52%
Zuid-Amerika	3 103 444 164	2 755 792 379	-11,20%	1,39%	1,23%
Afrika	8 815 943 765	7 927 618 331	-10,08%	3,95%	3,53%
Noord-Afrika	2 354 680 303	2 364 600 620	+0,42%	1,05%	1,05%
Afrika overige	6 461 263 463	5 563 017 710	-13,90%	2,89%	2,48%
Oceanië	1 249 709 223	1 332 379 236	+6,62%	0,56%	0,59%
Australië en Nieuw-Zeeland	1 202 229 176	1 295 177 636	+7,73%	0,54%	0,58%
Bijzondere trafiek	2 417 244 929	1 410 569 227	-41,65%	1,08%	0,63%
WERELD	223 337 763 626	224 439 088 413	+0,49%	100%	100%

Als enige dissonant liet alweer **Nederland** zich horen (-3,49%): onze export erheen ging zwaar in de min, vooral bij *aardolieproducten*, waarvan er voor liefst 1,1 miljard euro minder de grens overging (-18,2%).

In onze belangrijkste **Europese markten buiten de EU (+8,39% voor heel de regio)** presteerde de export meer dan behoorlijk, zoals in **Zwitserland (+19,2%)**; **Rusland (+14,45%**, al was het vooral de export van *chemie & farma* en *machines* die de exportgroei schraagde).

Van die vier grote klanten in Greater Europe – die samen 91% van onze uitvoer erheen uitmaken – liet enkel de uitvoer naar **Noorwegen** een forse daling noteren (-10,37%), terwijl die naar **Turkije** zo goed als stagneerde

(+0,21%).

Ook in **Azië (+2,42%)** ging onze export – globaal bekeken – vooruit, al liep de afzet in het Midden-Oosten wel minder vlot dan erbuiten. Bij de grotere markten in het **Midden-Oosten (+0,81%)** haalde de verkoop aan de **Verenigde Arabische Emiraten** – toch een klant uit de top 15 –, een fraaie stijging met 9,08%. Ook **Israël** kocht in 2016 na 3 kwartalen 11,52% meer in ons land aan. In beide markten speelde *diamant* een rol van belang in die uitvoertoe name. Ongeveer datzelfde percentage ging er dan weer af bij **Saoedi-Arabië (-11,76%)**, met een daling over zowat heel de lijn, behalve bij *voeding* waar een ferme plus op het bord kwam (+45,1%).

Een behoorlijke exportstijging liet zich voelen bij toptienklant **India (+8,67%)**, een en al *diamant*, maar dan weer totaal niet in **China (-2,11%)**, waar het gros verloren ging bij *organische chemie*, ondanks de reuzestijging bij *brandstoffen* (+338%!). Ook in **Hongkong**, dat als markt net de top 20 miste, ging het achteruit (-4,56%), terwijl **Singapore** dan weer schitterde (+31,4%; dank zij *organische chemie, brandstoffen en diamant*) en vanuit **Japan** – klant nr. 16 – ook beter exportnieuws te melden viel (+3,82%). Tot slot ging ook de export naar top 40 klant, **Zuid-Korea**, nog in de min (-2,72%).

Behalve **Afrika (-10,08%)** was **Amerika** het enige continent waar de 3Q-uitvoer achteruitging (-3,59%).

Enkel in Centraal-Amerika – amper 6,33% van de Amerikaanse invoer – was er wat groei (+1,34%), *courtesy of Mexico* (+4,29%).

In **Noord- én Zuid-Amerika** noteerde het exportverloop resp. -2,39% en -11,2%. Vanzelfsprekend was de **V.S.** er allesbepalend met een uitvoerdip van niet minder dan 3,52%. Dat was zo om en bij een half miljard euro minder dan in 3Q-2015, met ontsierende mincijfers bij de export van *brandstoffen, farma en transportmaterieel*, ondanks een behoorlijke aanwas bij *organische chemie* (+7,7%).

Canada deed het dan weer heel wat beter (+10,5%; fors meer *organische chemie*), maar kon het Noord-Amerikagemiddelde niet tot een stijging ombuigen.

In **Zuid-Amerika (-11,2%)** lichtten de exporttabellen monochroom rood op, maar vooral de 3Q-uitvoer naar **Argentinië** knakte (-31%). Ook in **Brazilië** ging de afzet achteruit (-3,08%), net als in **Chili (-11,31%)**, wat het Zuid-Amerikaanse subcontinent na drie kwartalen in 2016 dan ook opzadelde met een van de slechtste exportontwikkelingen (-11,2%).

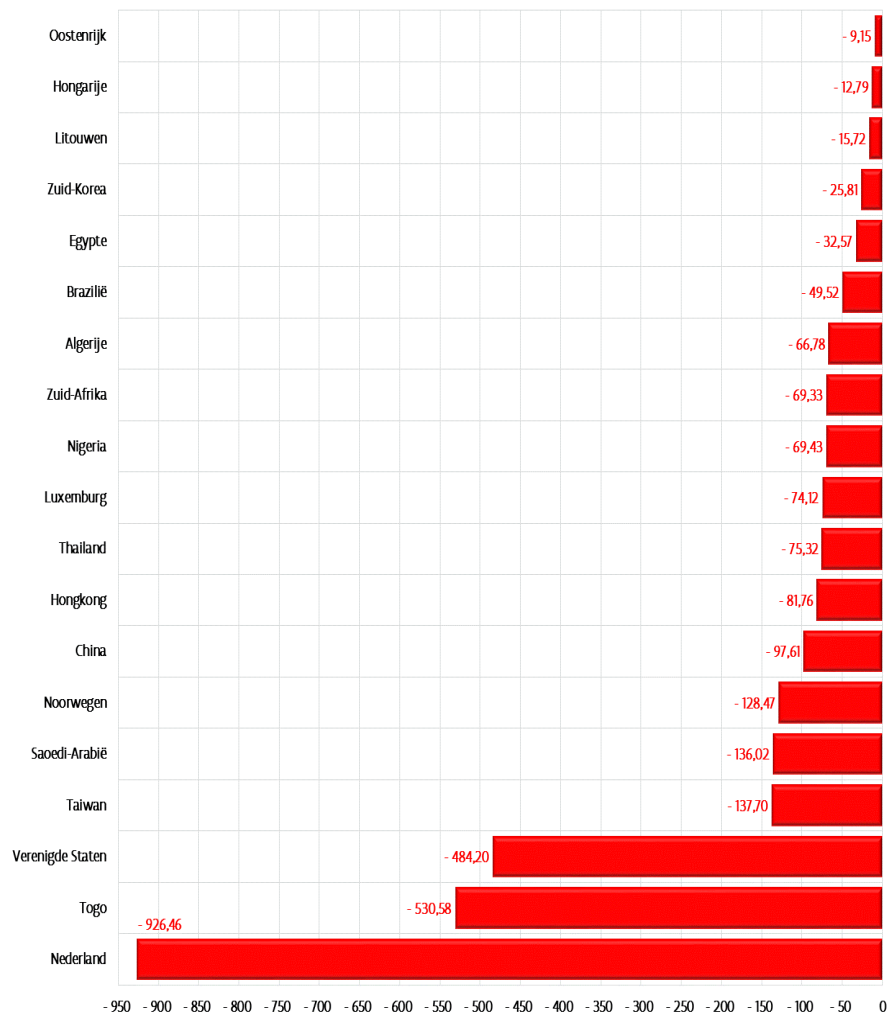
In **Afrika (-10,08%)** kende onze afzet in Noord-Afrika globaal nog een vrijwel statisch verloop (+0,42%).

Het waren **Algerije (-9,44%)** en **Egypte (-3,75%)** die het regiogemiddelde omlaag haalden, want richting **Marokko** (+16,02%), **Tunesië (+11,15%)** en **Libië (+13,25%)** was er na 9 maanden in 2016 wél exportgroei.

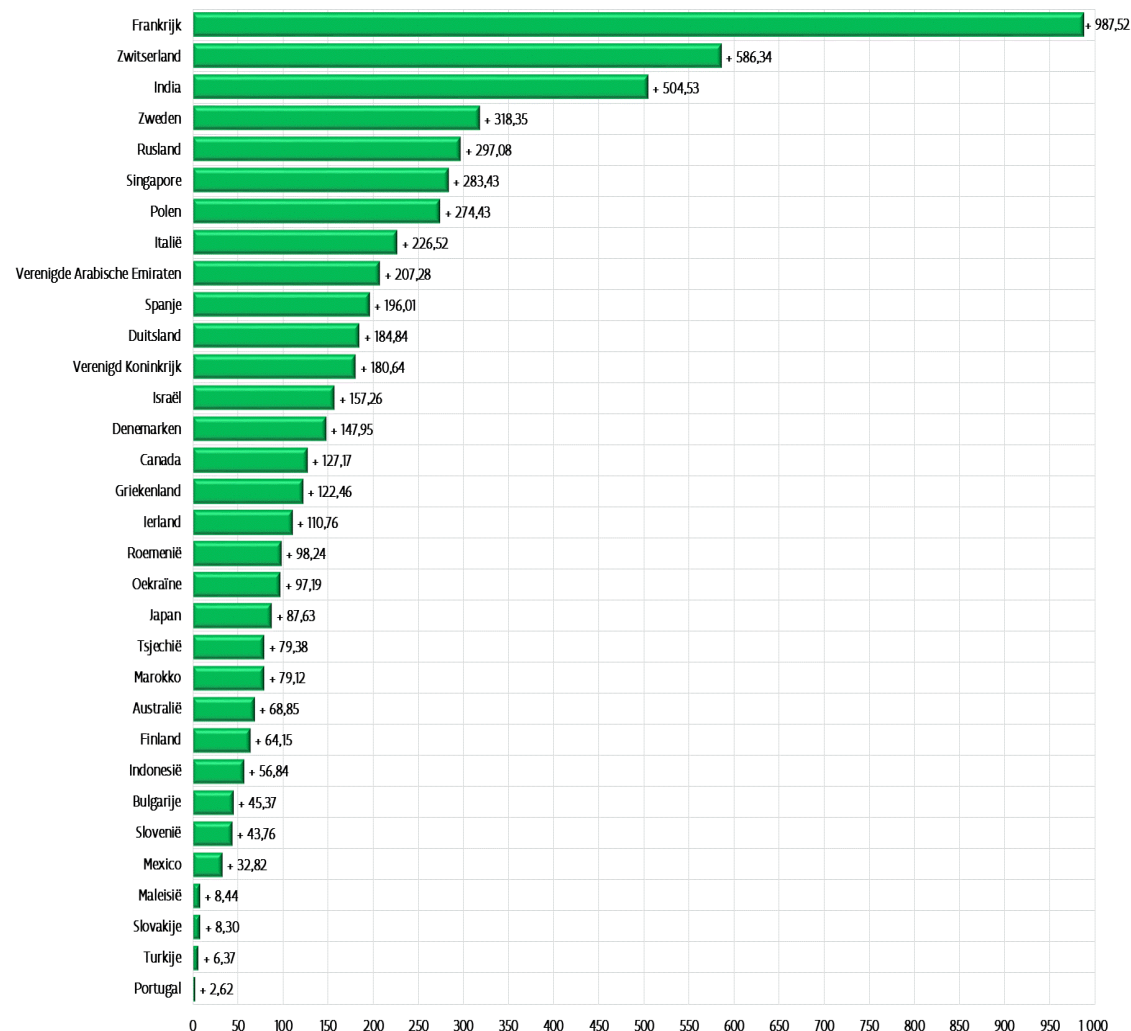
Met een daling van 13,9%, maakte de 3Q-uitvoer naar Sub-Saharaans Afrika (SSA) een harde smak: onze export boette het meeste in naar **Togo (-37,5%, maar -39,9% voor brandstoffen)**, **Nigeria (-5,42%)**, maar ook naar **D.R. Congo**, onze vierde klant in de regio zakte de uitvoer (-9,08%). Ook in **Zuid-Afrika**, onze tweede exportmarkt in SSA en ook de kleinste partner van de **BRICS**-landengroep – liep onze uitvoer terug (-6,83%).

De exporttoenames van meer dan 10% naar **Ivoorkust (+10,23%)** en **Ghana (+10,09%)** konden het neerwaartse exportverloop naar heel Sub-Sahara Afrika niet milderen.

Exportmarkten 3Q - 2016: sterkste dalers (binnen top-50 exportmarkten)
afname in EUR miljoen / totaalexport Vlaanderen = EUR 224,44 miljard

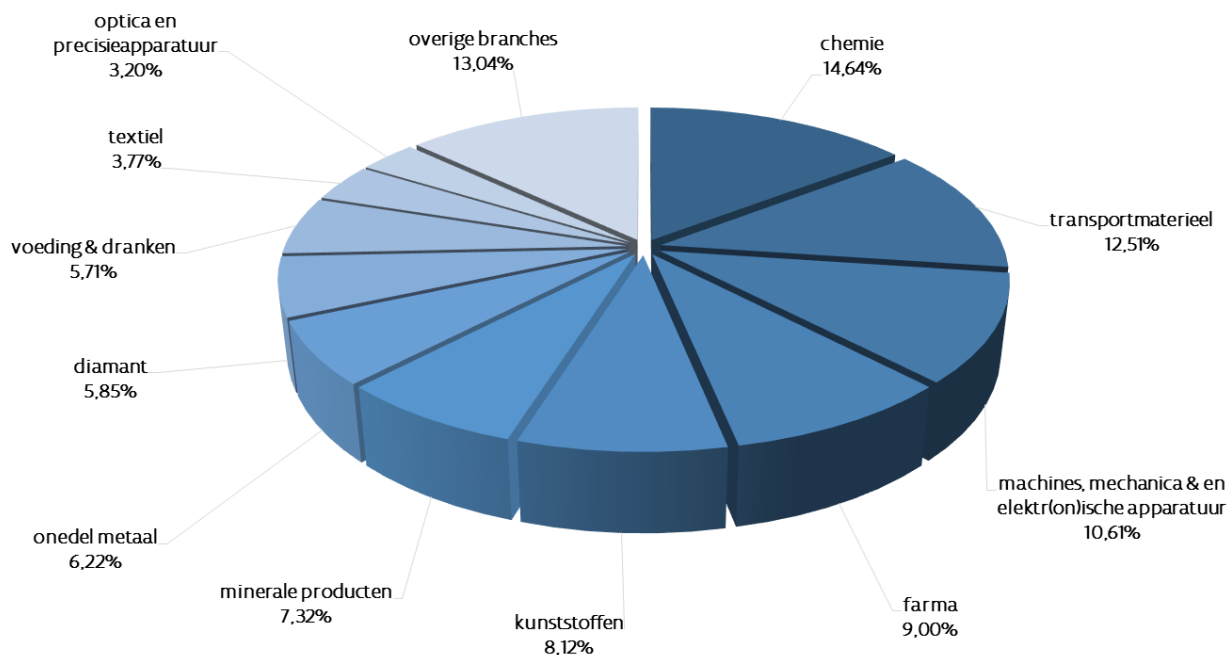
Exportmarkten 3Q - 2016: sterkste stijgers (binnen top-50 exportmarkten)
toename in EUR miljoen / totaalexport Vlaanderen = EUR 224,44 miljard

Vlaamse sectorale uitvoer 3Q-2016

(in % aandeel in uitvoertotaal 2Q-2016: EUR 224,44 miljard)

BRON: Instituut voor de Nationale Rekeningen (NBB), verwerking cel Kennisopbouw Flanders Investment & Trade

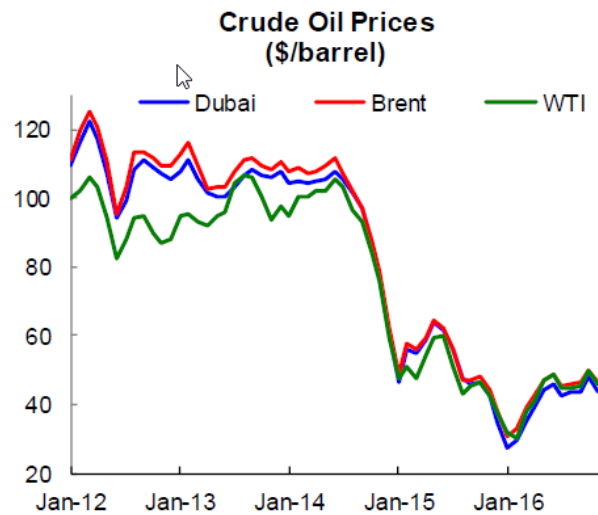
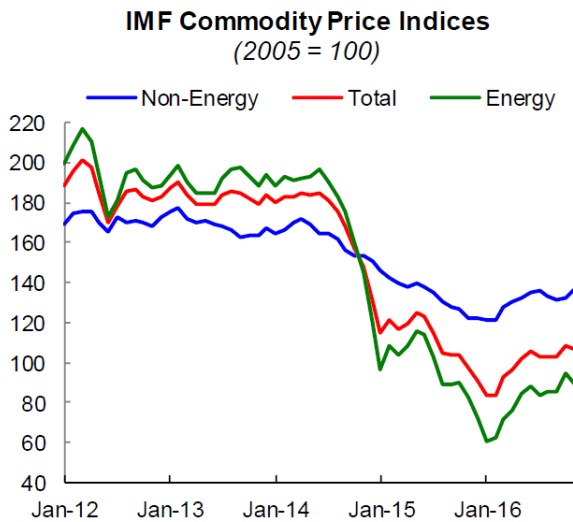
Dat de wereldwijde Vlaamse totaaluitvoer na 9 maanden in 2016 welgeteld 1,1 miljard euro wist aan te dikken (+0,49) tot 224,44 miljard euro, wijst er uiteraard op dat sectoren mét exportstijging die met een exportdaling hebben verdrongen: aan de ene kant kwam er na 3Q-2016 op die manier 6,84 miljard euro aan uitvoer bij in 16 sectoren – samen goed voor 51,5% van ons exportpakket –, terwijl aan de andere kant 5,74 miljard euro aan uitvoerwaarde verloren ging bij de resterende 6 sectoren, goed voor 48,5% van het totale uitvoerportfolio.

Dat impliceert dat de grootste verliezen zich bij enkele belangrijke exportsectoren hebben laten voelen en inderdaad: binnen de top 10 van de exportsectoren – die net geen 87 % van het Vlaamse exporttotaal dekt – hadden de 5 verlieslatende branches het overwicht met als meest prominente die van de *minerale producten*: daar ging de driekwartaalsuitvoer niet minder dan 4,1 miljard euro achteruit, jaar-op-jaar een forse daling van 19,88%. Bovendien maakte het verlies bij *minerale producten* ook ruim 71% uit van het totale waardeverlies in alle verlieslijdende exportsectoren samen (-5,7 miljard euro).

In de Vlaamse uitvoerresultaten voor *brandstoffen* spelen doorgaans ook factoren als prijsverloop én volumeverschuivingen van dat soort *commodities*. Zo geven Eurostatcijfers aan dat in 2016 het **volum**e van de (Belgische) driekwartaalsexport van *minerale brandstoffen* (HS 27) **4,9% omhoog** is gegaan, terwijl de export**waarde** een volle **24,07% is teruggelopen**. Dat betekent dat de eenheidswaarde bij export van *brandstoffen* (= de uitvoerwaarde / uitvoervolume) na 3Q-2016 was gedaald van 5,61 *euro/ton* in 2Q-2015 tot 4,06 (*euro/ton*) na 3Q-2016, meer dan een kwart lager (-27,62%).

Bij de sterke waardedaling bij de export van *brandstoffen* in 3Q-2016 heeft derhalve duidelijk een prijseffect gespeeld; de exportwaarde liep terug, terwijl het afzetvolume toenam. Al is de olieprijs tijdens de eerste 11 maanden van 2016 zowat 23% omhooggegaan, toch blijft hij voorlopig nog een heel eind onder het hoge prijspeil uit de periode 2011 – medio 2014.

Volgens de *Indices of Primary Commodity Prices van het IMF* is de gemiddelde prijsindex voor *petroleum* in de periode 3Q-2016 tegenover 2015 overigens 20,8% omlaag gegaan (van 97,9 in 2015 tot nog maar 77,5 na 3Q-2016 met 2005 als index 100).

Bron: IMF Commodity Market Monthly December 9, 2016

www.imf.org/commodities

De afgelopen jaren is de glansrol van *minerale brandstoffen* in de Vlaamse exportportefeuille duidelijk gaan tanen. Tijdens 3Q-2016 staan *minerale brandstoffen* als exportproduct inmiddels op een zesde plaats met een aandeel van 6,83% in het Vlaamse uitvoertotaal. Ter vergelijking: in 2015 haalden *fuels* nog de vierde plaats met 8,62% van het geheel; in 2014 voerde het de exportlijst aan met 11,82% inbreng in de totaaluitvoer. In 2013 was het ook al nummer één geworden, toen nog met 13,41% van het 3Q-exporttotaal.

Ondanks het teruglopende belang ervan in de Vlaamse totaalexport, hebben *minerale brandstoffen* als sterkste daler nog altijd een hevige impact op de totaalontwikkeling van de Vlaamse uitvoer. Hoe zwaar die toch nog doorweegt op het globale verloop mag blijken uit het volgende: stel dat we *brandstoffen* zouden wegdenken uit onze berekeningen, dan zou de Vlaamse exportgroei na 9 maanden in 2016 bijna 2,5% hebben bedragen (+2,47%), de gemiddelde exporttoename over die periode over alle overige 97 exportproducten heen.

Met een aandeel van 23,64% in de Vlaamse totaaluitvoer, bleef duobranche en exportgigant *chemie en farma* ook in 3Q-2016 aan kop in de Vlaamse sectorale exportportefeuille. Met afstand nog wel, want qua uitvoerwaarde bleek het bijna dubbel zo belangrijk als *transportmaterieel*, uitvoersector nummer 2, goed voor 28,1 miljard euro (of 12,51% van de hele 3Q-export).

Nochtans zaten na negen maanden in 2016 *chemie & farma* in het verliezende kamp en liep de uitvoerwaarde ervan bijna een miljard euro terug (-921 miljoen euro) t.o.v. het jaar ervoor (-1,71%).

Deelden vooral in de klappen op het productniveau: *farmaceutica* (-2% of 400 miljoen euro minder export), *organische* (-1,1% of 214 miljoen euro minder afzet), *anorganische chemie* (-20,9% of 340 miljoen euro minderuitvoer) en *meststoffen* (-12,5% of 151 miljoen euro lager).

Daarnaast werd bij de tussentijdse uitvoer van *onedel metaal* ook al geen exportvooruitgang geboekt (-4,63% of 678 miljoen euro achteruit). Binnen die uitvoertak – op 6 met een aandeel van 6,22% in het totaal – waren het vooral *ijzer en staal*, *koper*, *nikkel* en *aluminium* die tussentijdse export verloren zagen gaan.

Tot slot liet zich in 3Q-2016 nog een lichte exportdaling noteren bij *kunststoffen* (-0,18%; vierde exportpost met 8,12% inbreng) en bij *optica en precisieapparatuur* (-0,13%), exportgoed nummer 10 met 3,20% inbreng.

Al dat negatieve exportnieuws zou bijna doen vergeten dat in 16 andere sectoren samen wél nog voor 6,84 miljard euro aan export werd bijgewonnen in 3Q-2016, waardoor de globale exportgroei uiteindelijk nog op +0,49% kon aantikken. Bij die stijgers die het exportverlies van andere sectoren (meer dan) compenseerden, torende één welbepaalde exporttak er bovenuit, transportmaterieel, waarvan in 2016 de 3Q-export niet minder dan 2,9 miljard euro hoger ging (+11,53%). Die stijging was integraal voor rekening van wagens en andere voertuigen voor het wegtransport (+12,38%). De *automobiel*branche heeft zich intussen opgewerkt tot de

1^e exporttak in 3Q-2016 met een tussentijds exportaandeel van 12,27%.

Uit EUROSTAT-cijfergegevens voor België komt naar voor dat het gros van die miljardenstijging tijdens 3Q-2016 zich het sterkst manifesteerde bij *personenwagens* en in mindere mate bij *vracht- en bestelwagens, trucks voor opleggers en koetswerk of componenten voor wagens, bussen, tractoren en voertuigen voor bijzondere toepassingen* etc.

De regio waar de uitvoer van *automobielp producten* het sterkst vooruitging, was wel degelijk binnen de Europese Unie, waarheen in het totaal voor ruim 3 miljard euro aan wagens & co werden verscheept, wat 13% meer was dan in de periode 3Q van 2015.

De EU-markten met de meest opgemerkte automobielexporttoenames waren het Verenigd Koninkrijk (1,1 miljard euro meer of +17,7%), Duitsland (+11%; 513 miljoen euro meeruitvoer), Frankrijk (+184,4 miljoen euro meer; +5,1%), Nederland (+116 miljoen euro; +4,6%) en Zweden (+19,7%; +237,3 miljoen euro).

Nu is het zo dat ook heel wat buitenlandse merken verhandeld worden via de haven van Zeebrugge, die voor de autotrafiek een echte wereldhub mag heten.

Houden we bij de exportcijfers voor *automotive* geen rekening met het in- en doorgevoerde transportmaterieel, maar enkel met "Vlaamse assemblageproducten" – die in de terminologie van de buitenlandse handel in de zgn. *nationale conceptcijfers* vervat zitten – dan bleven ook dáárvor de uitvoercijfers positief tijdens 3Q-2016: in die periode ging ook die *auto-uitvoer met hogere toegevoegde waarde* net zo goed altijd 2,25 miljard euro de hoogte in (+13,25%).

Behalve *transportmaterieel*, liet ook *diamant* een pittige exportstijging noteren: na drie kwartalen in 2016 kwam er in onze 7^e exporttak 1,2 miljard euro aan exportwaarde bij (een toename met 9,71%). Voor *diamant* nam het marktentrio India (+11,16%), Zwitserland (+87,44%) en de Verenigde Arabische Emiraten (+11,05%) zowat de integrale 3Q-exportstijging voor zijn rekening.

Ook *voeding & dranken* presteerde mooi (+7,22%) met 863 miljoen euro meer export over zowat alle deelsectoren heen, maar toch vooral van chocolade, biscuiterie en gebak, groentebereidingen en dranken; aandeel 5,71% en onze achtste exporttak.

Ook bij de *textiel* export ging bijna een half miljard euro hoger (+6,09%; ditmaal vooral van *kleding en confectieartikelen*; aandeel in totaal: 3,77%)

Van onze derde uitvoersektor, *machines, mechanica en elektr(on)ische apparatuur*, met 10,61% aandeel, kon de Vlaamse 3Q-export in 2016 ternauwernood een stijging boeken (+0,002% !), een rechtstreeks gevolg van een ongelijk verloop bij enerzijds machines en mechanica (+0,32%) en elektr(on)ische apparatuur anderzijds (-0,7%), waarbij de resp. stijging en daling elkaar ophieven en de exportgroei van heel de branche tot bijna nul reduceerde.

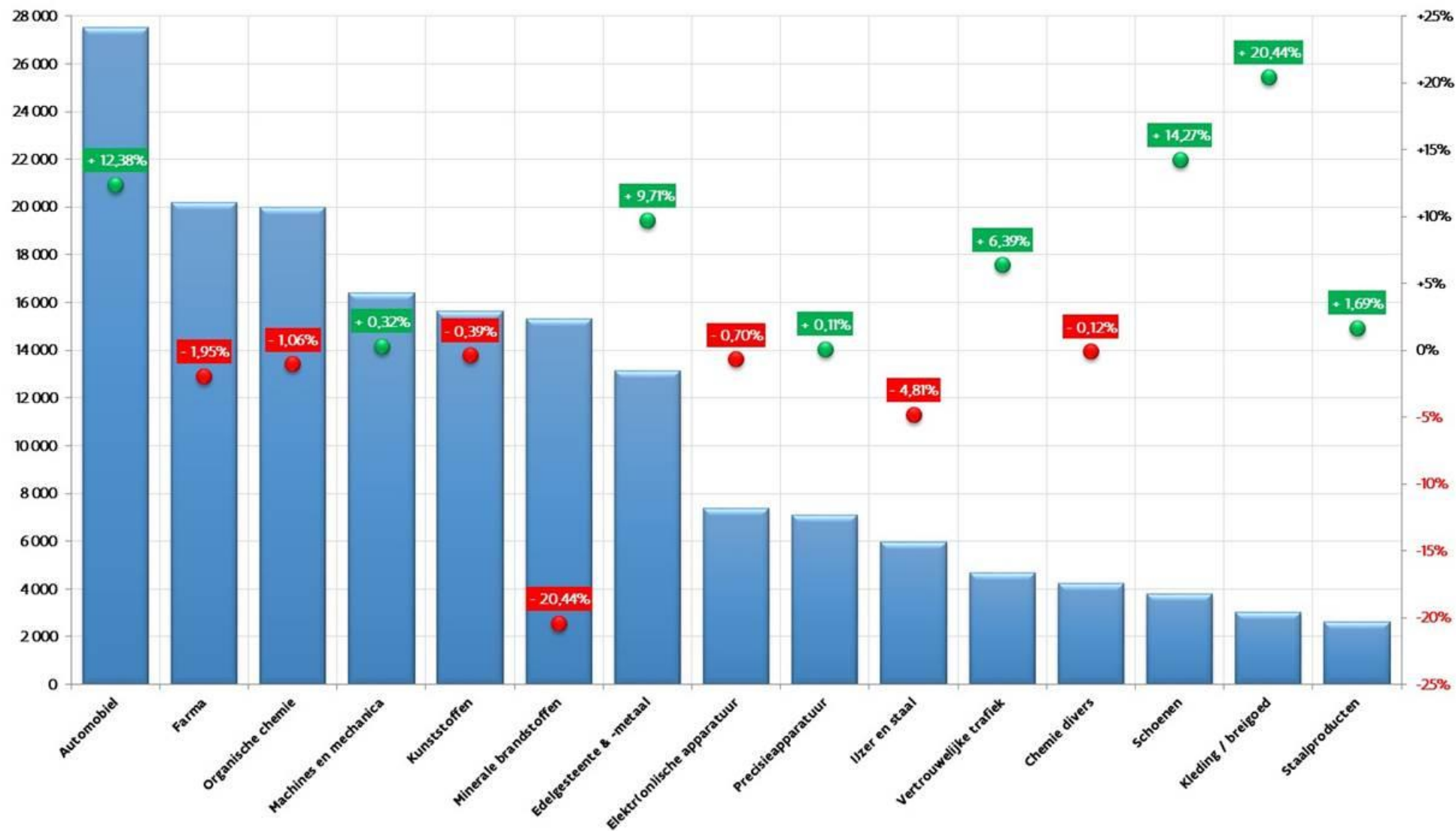
Even buiten de exporttop 10 vielen *plantaardige producten* niet meteen op qua exportprestatie met een erg bescheiden exporttoename en dat niet eens over de hele lijn (+1,27%; aandeel: 2,29%).

Een gelijkaardig beeld boden *dierlijke producten* (+1,15%; 1,96% aandeel) waar de tussentijdse exportstijging van *zuivel* (+2,52%) en *vis* (+2,90%) wat getemperd werd door de licht afgenomen *vleeshandel* (-0,44%).

Tot slot rest nog een opvallend 3Q-cijfer in 2016 en wel bij de export van *schoenen*. op een kwartaal van het jaareinde ging de uitvoerwaarde ervan met bijna een half miljard euro omhoog (+475 miljoen euro), 14,27% meer dan het jaar ervoor. *Schoenen* werden daarmee het exportproduct dat in 3Q-2016 de op 3 na sterkste exportstijging liet optekenen (na *wegtransportmaterieel*, *diamant* en *kleding*).

Top 15 Vlaamse exportproducten 3Q - 2016

x EUR miljoen (linkeras) ; % verloop tegenover 3Q - 2015 (rechteras)

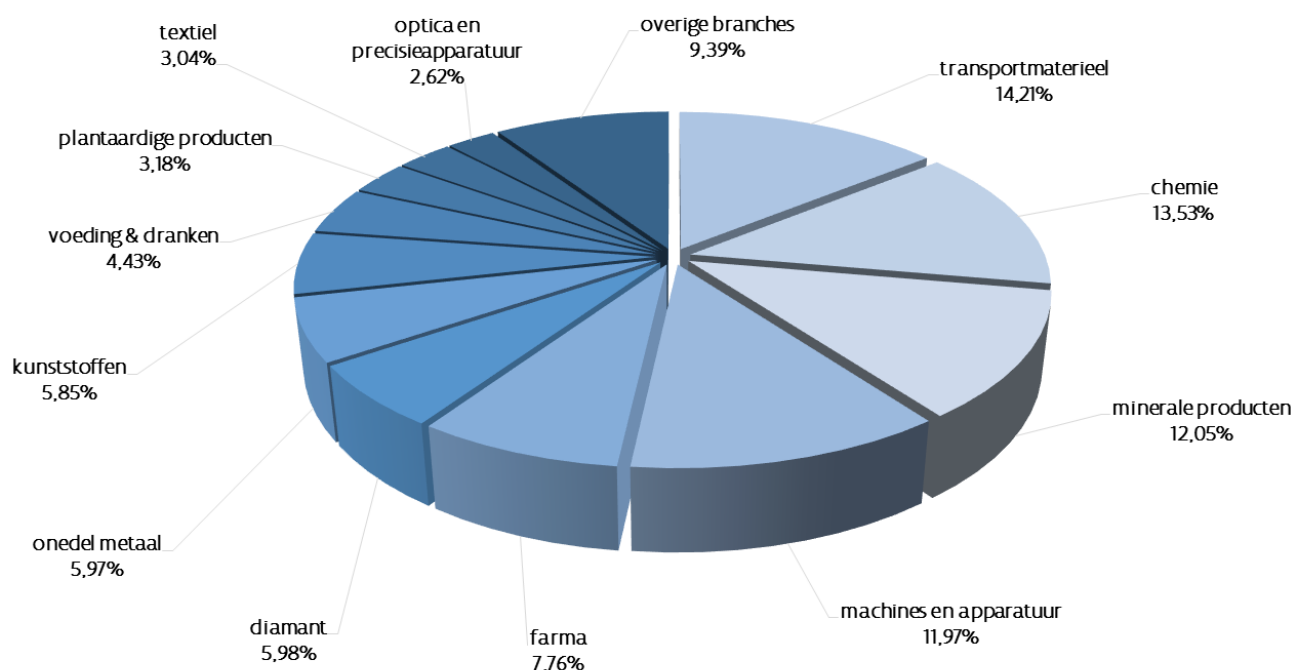
Vlaanderen

is Internationaal Ondernemen

Vlaamse invoer na 3 kwartalen in 2016: € 209,11 miljard (-2,91%)

Aan de **invoerzijde** vielen er na drie kwartalen in 2016 geen positieve cijfers te noteren: op drie maanden van het jaareinde liep de de gecumuleerde invoer in 2016 immers 2,91% terug tot 209,11 miljard euro. Op een stagnerende eerste kwartaalimport – 0,02% lager dan in Q1-2015 – volgde in het tweede kwartaal een teruggang met 2,81%, wat halverwege 2016 het tussentijdse invoerverloop op -1,45% liet uitkomen. In het derde trimester van 2016 ging het nog steiler bergaf met de invoer, die ineens 5,95% achteruitging (ruim 4 miljard euro minder), waardoor het gecumuleerde importverloop na drie kwartalen uiteindelijk 2,91% in het rood noteerde, liefst 6,3 miljard euro onder het importbedrag in 2015 na 3 kwartalen.

Vlaamse sectorale invoer 3Q-2016
(in % aandeel in uitvoertotaal = EUR 209,11 miljard)

BRON: Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR-NBB), verwerking Kennisopbouw FIT

GEOGRAFISCH

Met 59 % van alle invoerleveringen achter de naam, blijft de **Europese Unie** ook in 3Q-2016 uiteraard de belangrijkste leverancier van Vlaanderen, al had dat EU-aandeel in de 2Q-2016-invoer wel nog 0,70 procentpunt hoger gelegen (59,70%). De intra-communautaire import was jaar-op-jaar dan ook 3,48% teruggelopen, iets sterker dus dan het globale gemiddelde importverloop in 3Q-2016 (-2,91%).

Dat Vlaanderen in 3Q-2016 wereldwijd voor 6,3 miljard euro minder aan importgoed binnenhaalde (-2,91%), daar had alweer de tandem **Nederland** en **brandstoffen** danig de hand in: alleen al uit Nederland zakte de totale import een volle 5,27 miljard euro (-14,07%), terwijl voor de productgroep **brandstoffen** (-32,24%) uit datzelfde Nederland zelfs 5,30 miljard euro aan importwaarde opdroogde.

De globale 2,91% teruggang bij de invoer laat vermoeden dat er alvast met veel rood krijt is geschreven in de invoertabellen van onze **eerstelijnsleveranciers**.

Hoofdleverancier **Nederland** (-14,1%) was ontegenzeggelijk verantwoordelijk voor het gros van de achteruitgang bij de 3Q-invoer in 2016: het tekende immers voor 5,3 miljard euro of 84% van de 6,3 miljard euro totaalverlies aan 3Q-import. Maar behalve de noorderbuur speelden nog 5 andere leverancierspartners uit de top 10 een opgemerkte rol in die invoerdaling, al waren de importverliezen bij lange na niet altijd even zwaar als dat vanuit Nederland.

Dat was het lot van **Ierland** (-11,8%; toch ook 1,22 miljard euro minder). Alleen al bij *organische chemie* en *farma* – samen goed voor een volle 92,6% van de import uit Ierland – ging dik een miljard euro aan invoer verloren, maar ook bij *optica en precisieapparatuur* was er verlies.

Ook de waarde van ons orderboek bij **de Verenigde Staten** ging bijna evenveel achteruit (1,1 miljard euro of -5,71%), maar voor *wagens* was dat -12,6% (voor *organische chemie* -9,07% en voor *elektronische apparatuur* -13,4%).

Het **Verenigd Koninkrijk**, onze 5^e leverancier, verkocht tijdens 3Q-2016 ook al voor bijna een miljard euro minder aan onze regio, 911 miljoen euro om precies te zijn of -8,08%, met *brandstoffen*, *machines/mechanica* en *organische chemie en farma* als grootste verliesposten.

Ook van **Chinees** importgoed van onze zesde leverancier kwam op een kwartaal van het jaareinde minder binnen (-1,88%; minder *diamant*, *elektronische apparatuur*, *ijzer & staal*).

Ook de invoer vanuit **Rusland** kreeg een tik van 11%, maar bij *fuels* ging er zowat 1/3 af (-32,74%), goed voor ruim 1 miljard euro minderuitvoer).

Nemen we toch heel even de leverancierstop 20 in ogenschouw, dan kwamen we daar ook nog **Noorwegen** tegen in het verliezende kamp: onze invoer viel maar even 29% of een klein miljard (-960 miljoen euro) terug: *brandstoffen* uiteraard (-30,24%), maar ook de *farma*-import haperde (-52,5%).

Ook al werden ze in de importtop 10 weggedrukt door de 9,4 miljard euro aan gezamenlijk importverlies bij de hogergenoemde 6 dalers, toch wisten nog 4 importleveranciers enig weerwerk te bieden met een positief importverloop tijdens 3Q-2016.

Op die manier waren Duitsland, Japan, Frankrijk en Italië samen goed voor anderhalf miljard euro meer 3Q-import: **Duitsland** voerde dat leverancierskwartet aan met 4,72% – of 1,22 miljard euro – meer afzet, vooral van *wagens* (+17,9%), maar ook nog wel van *machines* (+8,5%) en *elektronica* (+5,56%).

Daarnaast steeg ook de 3Q-invoer uit **Japan** (+10,92%, waarvan we ruim een half miljard euro meer spendeerden aan *wagens* / +21,3%). Vanuit **Frankrijk** (+1,30%) was de matige meerinvoer vooral toe te schrijven aan meer Franse *voeding* en *farmaceutica*, die het importverlies wegveegde bij *brandstoffen*, *organische chemie*, *zink en staal*. **Italië** bracht ook dat ietsje meer exportgoed bij ons aan de man (+0,28%), het werk van *brandstoffen*, *wagens*, *mechanica* en *organische chemie*.

Net buiten de top tien van invoerleveranciers sprong zeker ook de prestatie van **Spanje** in het oog: tijdens de eerste negen maanden van 2016 wist het als elfde leverancier voor ruim 1,2 miljard euro meer aan Vlaanderen te slijten, een toename met bijna 1/3 (+32,8%) (Het merendeel ervan ging op aan *wagens*, waarvan de invoerwaarde 2,3 maal hoger lag dan in 3Q-2015) en in mindere mate ook aan *brandstoffen* (waarvan de importwaarde 2,8 maal hoger ging).

SECTOREN EN PRODUCTEN

Achter het kleine 6,3 miljard euro aan minderinvoer die Vlaanderen 3 kwartalen ver in 2016 liet noteren (-2,91%) ging alweer één gigantische daler schuil, *minerale aardolieproducten*. Van dat importgoed ging in 3Q-2016 de invoer eens te meer 8,25 miljard euro achteruit (-26,34%). Hoger las u al dat de olieprijs in de periode 3Q-2016 nog altijd ver beneden het gemiddelde prijspeil voor 2015 is gebleven, een prijseffect dat zich ook aan de invoerzijde heeft laten voelen.

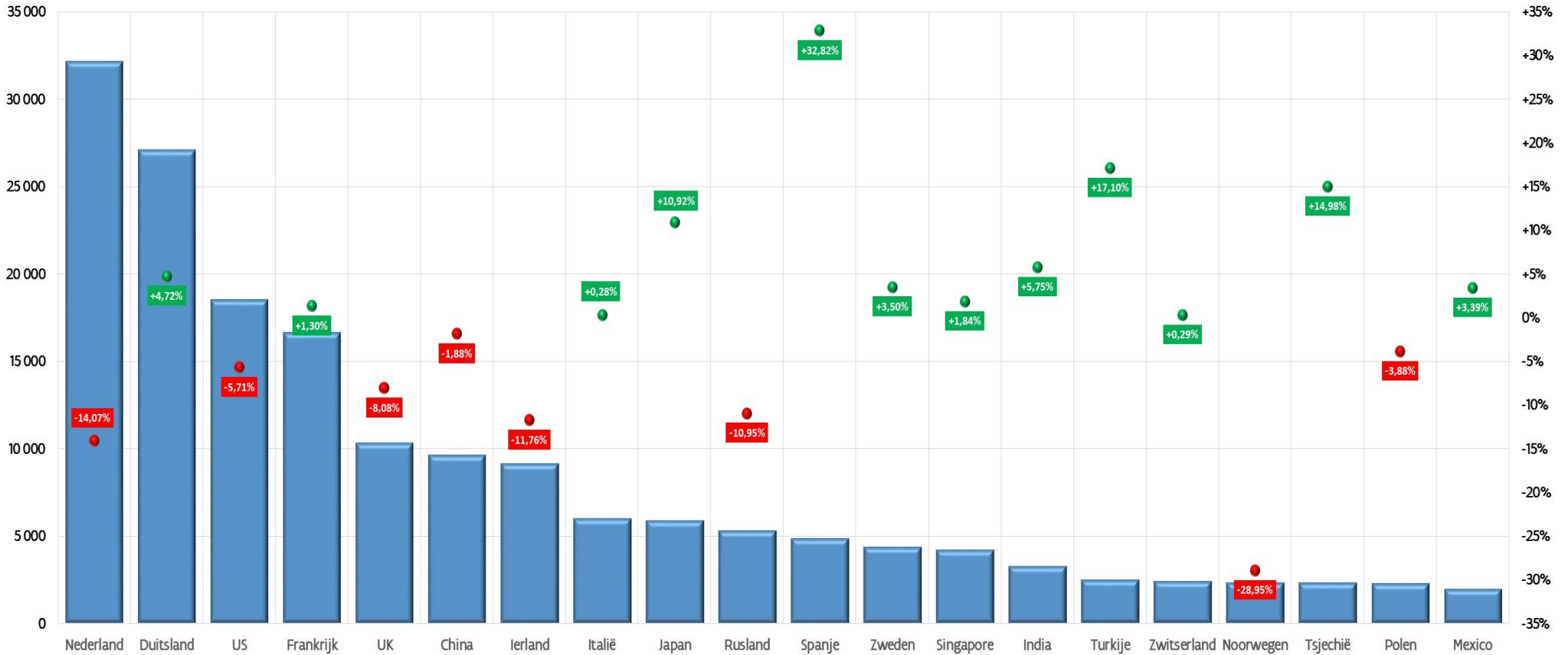
Meer dan de helft (54,9%) van de totale terugval bij invoer *brandstoffen* was voor rekening van Nederland. Het land staat dan ook niet voor niets in voor een kleine 48% van onze integrale brandstoffenimport, maar ook in de rood aanlopende invoerresultaten uit Rusland (rol van 9,32%) en Noorwegen (8,5% inbreng) gaven *fuels* de doorslag.

Vergeleken bij de invoerterugval bij *aardolieproducten*, vielen de mincijfers opgetekend in de overige sectoren dan ook in het niet: zeven sectoren leden samen tijdens 3Q-2016 nog hooguit vier miljard euro aan importverlies (-3,95 miljard euro): *chemie en farma* (-4,63%, het gros organische chemie en farmal), *onedel metaal* (-6,9%), *vertrouwelijke trafiek* (-23,3%), *optica en precisieapparatuur*, *dierlijke producten* (-0,4%; minder vlees en levende dieren, maar meer vis en schaaldieren, houtpulp en celluloseproducten (-0,18%; minder cellulosevezels, maar meer papier en karton).

Een (gedeeltelijke) compensatie voor de negatieve invoercijfers kwam er vooral vanuit een viertal industrietakken, die in 3Q-2016 van ruim een half tot 3,5 miljard euro aan meerinvoer boekten. Met afstand op één, ging het daarbij om de *automobiel*branche, invoersector nummer 2, (+3,5 miljard euro; +13,17%). Ook van *voeding* werd voor 602 miljoen euro meer geïmporteerd (+7%; vooral *cacao*, *suiker* en *gebak*). Daarnaast ging ook de 3Q-invoer van *diamant* 5% hoger en werden er in onze regio ook meer *machines* gelost (+2,42%).

Top 20 Vlaamse leveranciers 3Q - 2016

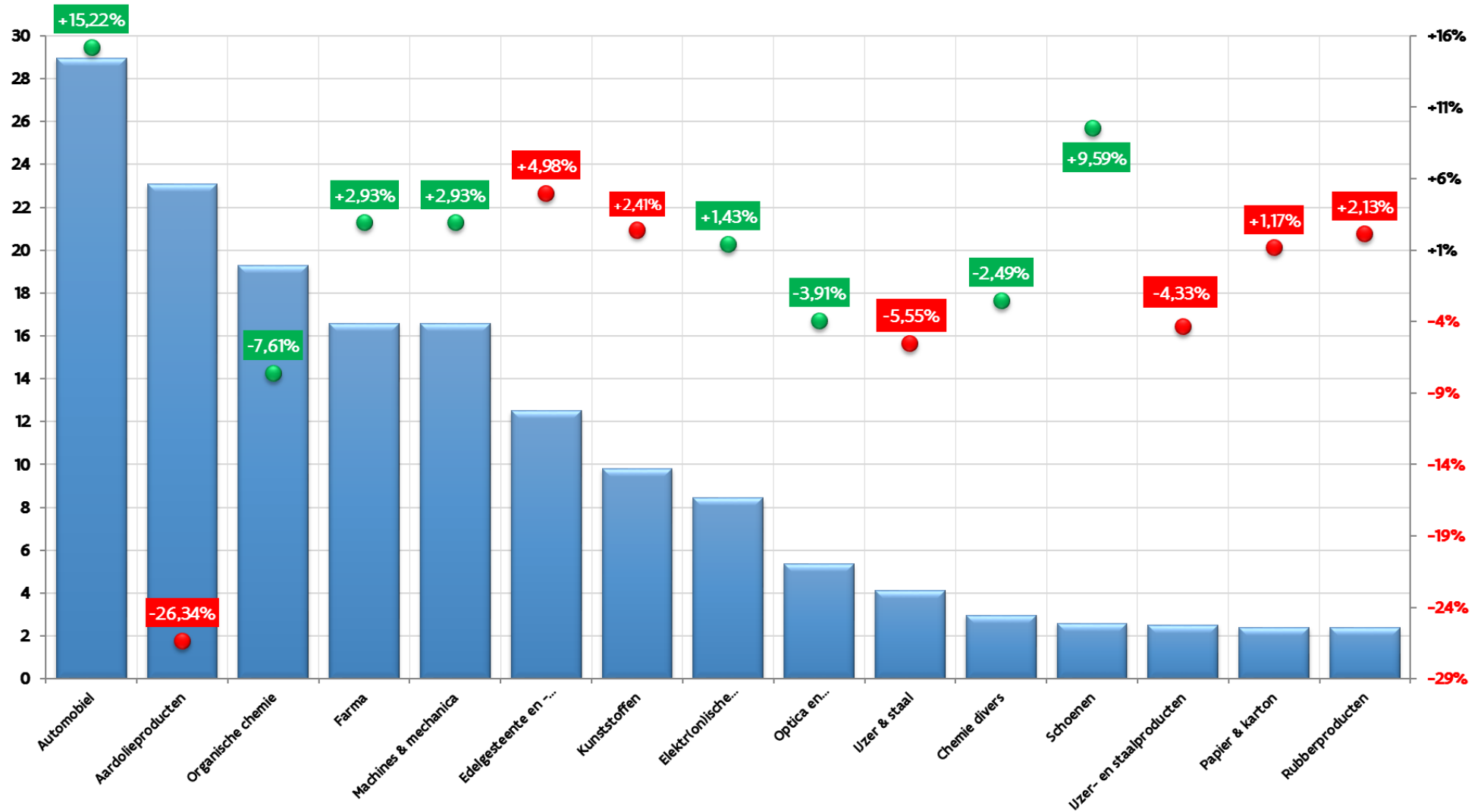
x EUR miljoen (linkeras) ; % verloop jaar-op-jaar tegenover 3Q-2015 (rechteras) ; % verloop totaalimport = -2,91%

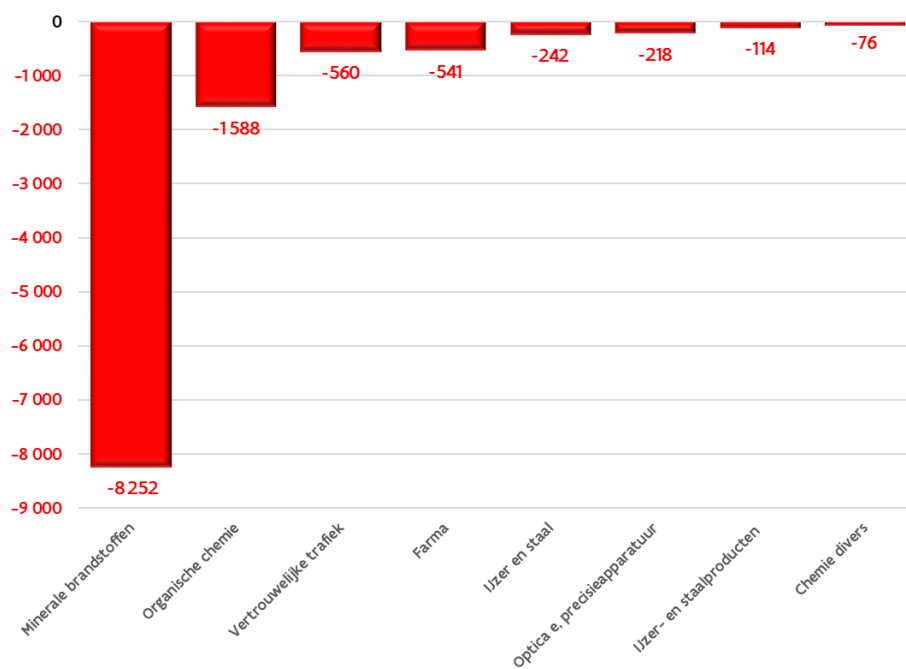
Top 15 Vlaamse importproducten 3Q-2016

x EUR miljard (linkeras) ; % verloop jaar-op-jaar tegenover 3Q-2015 (rechteras) ; % verloop totaalimport 3Q-2016 = -2,91%

Importproducten 3Q-2016: grootste dalers

(afname in EUR miljoen) / totaalimport = EUR 209,1 miljard

Importproducten 3Q-2016: grootste stijgers

(toename in EUR miljoen) / totaalimport = EUR 209,1 miljard

